

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 30.11.2011
KOM(2011) 808 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH
REGIONKOMMITTÉN**

Horisont 2020 - ramprogrammet för forskning och innovation

(Text av betydelse för EES)

{SEK(2011) 1427 slutlig}
{SEK(2011) 1428 slutlig}

1. ETT FÖRÄNDRAT SAMMANHANG

Sedan sjunde ramprogrammet lanserades har det ekonomiska sammanhanget förändrats dramatiskt. En recession, utlöst av 2008 års ekonomiska kris, har lett till antagandet av stimulanspaket som ska sätta ny fart på ekonomin. Medan Europa långsamt återhämtar sig från den ekonomiska nedgången, står det nu inför en offentlig skuldkris, och hotet om en ny recession. Den offentliga sektorn i hela Europa måste agera beslutsamt för att hantera detta förändrade sammanhang. Den största utmaningen är att på kort sikt stabilisera det finansiella och ekonomiska systemet, och samtidigt vidta åtgärder för att forma morgondagens ekonomiska chanser.

Finanspolitisk konsolidering och strukturreformer är nödvändiga, men det räcker inte för att garantera Europas konkurrenskraft i världen. Smarta investeringar, särskilt i forskning och innovation, är av avgörande betydelse för att upprätthålla en hög levnadsstandard samtidigt som man försöker lösa trängande samhälleliga problem som klimatförändringarna, den åldrande befolkningen eller utvecklingen mot ett resurseffektivare samhälle.

Forskning och innovation bidrar till sysselsättning, välbefinnande, livskvalitet och globala kollektiva nyttigheter. De genererar vetenskapligt och tekniskt nyskapande som behövs för att ta itu med de trängande utmaningar som samhället står inför. Investeringar inom detta område leder också till affärsmöjligheter genom nya innovativa produkter och tjänster. EU är visserligen världsledande på många teknikområden, men står inför allt större konkurrens, både från traditionella motspelare och från tillväxtekonomier. Därför måste innovationsresultaten förbättras ytterligare.

Forskning och innovation har därför en central plats i strategin Europa 2020¹ för att främja smart och hållbar tillväxt för alla. Detta innefattar även det övergripande målet att öka FoU-utgifterna till 3 % av BNP till år 2020. Flaggskeppsinitiativet *Innovationsunionen*² omfattar en hel rad åtgärder för att intensifiera forskning och innovation. Inom detta politiska sammanhang visar kommissionens förslag om unionens budget efter 2013³ dess ambition att investera i Europas framtid och att se till att varje euro ger största möjliga nytta för den europeiska allmänheten.

2. HORISONT 2020: ETT BROTT MED DET FÖRFLUTNA

Namnet på EU:s nya program för forskning och innovation – Horisont 2020 – ska ge uttryck för viljan att utveckla idéer, tillväxt och sysselsättning för framtiden. Horisont 2020 kommer att vara ett viktigt verktyg i genomförandet av flaggskeppsinitiativet *Innovationsunionen*. Programmet ska förverkliga de åtaganden som görs däri och följa upp slutsatserna från Europeiska rådets möte den 4 februari 2011 och Europaparlamentets resolution av den 12 maj 2011 om *Innovationsunionen*⁴.

Horisont 2020 samlar all nuvarande EU-finansiering för forskning och innovation, inbegripet ramprogrammet för forskning, den innovationsrelaterade verksamheten i ramprogrammet för

¹ KOM(2010) 2020.

² KOM(2010) 546.

³ KOM(2011) 500.

⁴ P7 TA(2011)0236.

konkurrenskraft och innovation samt Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT)⁵. Detta tillvägagångssätt godkänns av så gott som alla berörda parter⁶, och har också fått stöd av Europaparlamentet i dess resolution av den 27 september 2011⁷, av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén⁸ samt av kommittén för Europeiska området för forskningsverksamhet⁹.

Förslagen för Horisont 2020 omfattar följande:

- Ett förslag för Horisont 2020¹⁰, med de allmänna målsättningarna, syftet med programmet och det mervärde för unionen som programmet ska ge, finansieringsramen samt bestämmelser om kontroll, övervakning och utvärdering.
- Ett förslag för ett enda särskilt program för att genomföra Horisont 2020¹¹, med genomförandeföreskrifter och en redogörelse i stora drag för verksamhetens innehåll.
- Ett förslag till en enda uppsättning regler för deltagande och spridning¹², med villkor för finansiering och ersättning av utgifter, deltagandevillkor, urvals- och tilldelningskriterier samt bestämmelser om äganderätt, utnyttjande och spridning av resultat.
- Ett separat förslag för den del av Horisont 2020 som omfattas av Euratomfördraget¹³.

Dessa förslag åtföljs av de förhandskonsekvensanalyser som krävs¹⁴. Utöver detta paket finns också ett separat förslag till ändring av EIT-förordningen.

Viktiga nyheter:

Horisont 2020 har ett antal nya drag som gör programmet lämpligt för syftet att främja tillväxt och ta itu med samhällsliga utmaningar. Dessa egenskaper innefattar bland annat:

- Betydande förenklingar till följd av en enklare programarkitektur, en enda uppsättning regler, mindre byråkrati genom en enkel modell för kostnadsersättning, en enda kontaktpunkt för deltagare, mindre pappersarbete vid utarbetandet av förslag, färre kontroller och revisioner, samt det övergripande målet att minska den genomsnittliga tiden tills stödet beviljas med 100 dagar.

⁵ Kärnteknisk verksamhet ingår i Horisont 2020, men omfattas av ett separat förslag inom ramen för Euratomfördraget. Finansieringen av ITER ligger utanför EU:s budget och omfattas av ett särskilt program.

⁶ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/consultation-conference/summary_analysis.pdf

⁷ P7 TA(2011)0401.

⁸ CESE 1163/2011.

⁹ ERAC 1210/11.

¹⁰ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014-2020), KOM(2011) 809.

¹¹ Förslag till rådets beslut om ett särskilt program för genomförandet av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014-2020), KOM(2011) 811.

¹² Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om regler för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014-2020), KOM(2011) 810.

¹³ Förslag till rådets förordning om Europeiska atomenergigemenskapens forsknings- och utbildningsprogram (2014-2018) som kompletterar Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation, KOM(2011) 812.

¹⁴ SEK(2011) 1427 och SEK(2011) 1428.

- Ett samordnat förfarande, öppet för nya deltagare, även sådana med ovanliga idéer, så att framstående forskare och innovatörer från EU och övriga världen kan och vill delta.
- Integration av forskning och innovation genom sammanhängande och enhetlig finansiering från idé till saluföring.
- Mer stöd till innovation och verksamheter nära marknaden, för att ge direkta ekonomiska incitament.
- En stark inriktning på att skapa affärsmöjligheter som svar på de viktigaste behov och frågeställningar som delas av människor i och utanför Europa, dvs. ”samhälleliga utmaningar”.
- Fler möjligheter för nya aktörer och nya, lovande forskare att presentera sina idéer och få finansiering.

3. KONCENTRATION AV RESURSERNA PÅ HUVUDPRIORITERINGAR

Horisont 2020 inriktas på tre skilda prioriteringar som emellertid förstärker varandra. Dessa har ett tydligt europeiskt mervärde. De överensstämmer med prioriteringarna i Europa 2020-strategin och *Innovationsunionen*.

- (1) **Hög vetenskaplig kvalitet.** Detta kommer att höja kvaliteten på Europas forskningsbas och leda till en stadig ström av forskning av världsklass som kan säkra Europas långsiktiga konkurrenskraft. De bästa idéerna kommer att få stöd, och den kompetens som finns inom Europa kommer att utvecklas. Forskare kommer att ges tillgång till prioriterad forskningsinfrastruktur, och Europa kommer att bli attraktivt för världens mest framstående forskare.

Detta kommer att leda till följande:

- Stöd till de mest begåvade och kreativa och deras lag, för att genomföra spetsforskning av högsta kvalitet utgående från framgångarna med *Europeiska forskningsrådet*.
- Finansiering av forskningssamarbete för att öppna nya och lovande forsknings- och innovationsområden genom stöd för *framtida och ny teknik*.
- Bästa möjliga utbildning och karriärmöjligheter för forskare genom *Marie Skłodowska-Curie- åtgärderna*¹⁵ (*Marie Curie-åtgärderna*).
- Garantier för att Europa har en *forskningsinfrastruktur* av världsklass (inbegripet e-infrastruktur), åtkomlig för alla forskare i och utanför Europa.

- (2) **Industriellt ledarskap.** Detta ska syfta till att göra Europa mer attraktivt för forsknings- och innovationsinvestering (inbegripet ekologisk innovation), genom att

¹⁵ Genom denna benämning vill kommissionen hedra denna utomordentliga nobelpristagare och forskare, och de enorma bidrag hon gjort till forskningsutvecklingen i Europa.

främja verksamheter där företagen bestämmer dagordningen. Det ska leda till stora investeringar i viktig industriell teknik, maximera de europeiska företagens tillväxtpotential genom att förse dem med adekvat finansiering och hjälpa innovativa små och medelstora företag att växa till världsledande företag.

Detta kommer att leda till följande:

- *Ledarskap i fråga om möjliggörande och industriell teknik*, med särskilt stöd till IKT, nanoteknik, avancerade material, bioteknik, avancerad tillverkning och bearbetning samt rymdteknik, samtidigt som stöd även tillhandahålls för övergripande åtgärder för att skörda de samlade vinsterna av att kombinera flera viktiga möjliggörande tekniker.
- *Förbättrad tillgång till riskkapital.*
- *Tillhandahålla EU-omfattande stöd till innovation i små och medelstora företag.*

- (3) **Samhälleliga utmaningar.** Detta återspeglar de politiska prioriteringarna i Europa 2020-strategin och ska behandla de viktigaste behov och frågor som delas av den europeiska allmänheten och resten av världen. Ett problemorienterat tillvägagångssätt ska sammanföra resurser och kunskap från olika ämnen, teknikområden och inriktningar, inklusive samhällsvetenskap och humaniora. Hela verksamhetskedjan från forskning till marknad kommer att täckas, med ny inriktning på innovationsrelaterad verksamhet som pilotförsök, demonstration, provbänkar och stöd för offentlig upphandling och marknads lansering. hit hör också kopplingar till verksamheten inom Europeiska innovationspartnerskap.

Finansiering kommer främst att tillhandahållas för följande:

- *Hälsa, befolkningsutveckling och välbefinnande.*
- *Livsmedelsförsörjning, hållbart jordbruk, havsforskning och maritim forskning samt bioekonomi.*
- *Ren, säker och effektiv energi.*
- *Smart, grön och integrerade transport.*
- *Klimatåtgärder, resurseffektivitet och råvaror.*
- *Inkluderande, innovativa och säkra samhällen.*

Hållbar utveckling hör till de övergripande målen i Horisont 2020. Den särskilda finansieringen för klimatåtgärder och resurseffektivitet kommer att kompletteras genom de andra särskilda målen i Horisont 2020, så att minst 60 % av hela budgeten för Horisont 2020 kommer att vara kopplad till hållbar utveckling. Större delen av dessa utgifter bidrar till en ömsesidig förstärkning av klimat- och miljömålen. Det förväntas att ungefär 35 % av budgeten för Horisont 2020 kommer att vara klimatrelaterad.

EIT kommer att spela en viktig roll genom att koppla samman högklassig forskning, utbildning och innovation, och därigenom sluta kunskapstriangeln. EIT kommer främst att utföra sitt arbete genom kunskaps- och innovationsgrupper. Dessutom ska det se till att erfarenheter utbyts utanför KI-grupperna genom riktad spridning och åtgärder för utbyte av kunskap.

Gemensamma forskningscentrets verksamhet kommer att utgöra en fast del av Horisont 2020, och ge tillförlitligt och faktabaserat stöd till unionens politik. Detta kommer att styras av kundernas behov och kompletteras med framåtblickande verksamhet.

Kärnenergiforskning och kärninnovation, som ska få stöd inom ramen för Euratomfördraget, ska göra det möjligt för unionen att i alla medlemsstaters intresse utveckla den mest avancerade tekniken för kärnsäkerhet, strålskydd och icke-spridning.

Fördelningen av budgeten för Horisont 2020 över programmets strategiska mål visar också hur programmet har anpassats till en förändrad situation. Budgetens spridning inom Horisont 2020:

- Är helt i linje med Europa 2020-strategin, eftersom den leder till genomförande av *Innovationsunionen*, och prioriterar den digitala agendan, integrering, energi, resurseffektivitet, industriteknik och klimatåtgärder samt bidrar till EU:s utrikespolitik.
- Prioriterar utgifter med direkt effekt på tillväxt och sysselsättning genom större investeringar i riskkapital, små och medelstora företag och storskaliga pilot- och demonstrationsprojekt för viktig teknik.
- Fortsätter investeringen i Europas framtid genom att avsevärt stärka Europeiska forskningsrådet, främja forskningen om framtida och ny teknik, öka utbildningsutbudet och ge unga begåvade forskare större möjlighet till rörlighet och karriärutveckling samt förstärka EIT:s roll.
- Skapar en hävstångseffekt för andra offentliga och privata finansieringskällor och maximerar därmed bidrag till uppnåendet av 3 % -målet.

Programperioden för Horisont 2020 är sju år, och det kan uppstå betydande förändringar i den allmänna ekonomiska och politiska situationen under programmets lopp. För att se till att Horisont 2020 förblir relevant kommer man därför eventuellt också att behöva anpassa prioriteringar och resurser. Därför har flexibilitetsklausuler tagits med i förslaget.

I samband med genomförandet av Horisont 2020 kommer man också att hantera programplaneringen för forskning och innovation på ett strategiskt sätt, och utnyttja gemensamma åtgärder och styrelseformer som överensstämmer med den politiska utvecklingen samtidigt som de spänner över gränserna för traditionell sektorsspecifik politik. Detta ska grundas på etablerade fakta, analyser och planering, där framsteg mäts mot en uppsättning säkra indikatorer.

Vad gäller finansiering av forskning som omfattar stamceller från mänskliga embryon är lagstiftningspaketet Horisont 2020 helt i linje med den hållning som Europaparlamentet och

rådet större när de antog lagstiftningen för sjunde ramprogrammet, så som den fastställs i kommissionens yttrande från 2006¹⁶.

4. FÖRENKLAD TILLGÅNG OCH OPTIMAL FÖRVALTNING

Horisont 2020 ska locka till sig de mest framstående forskarna och de mest innovativa företagen. Detta förutsätter ytterligare förenklingar av regler och förfaranden för deltagande. I slutsatserna från den preliminära utvärderingsrapporten för sjunde ramprogrammet fastställdes att det fortfarande behövs stora insatser för ytterligare förenkling, med en lämplig balans mellan risktagande och förtroende för deltagarna¹⁷.

Horisont 2020 bygger vidare på meddelandet om förenkling¹⁸ och kommissionens beslut om tre åtgärder för att förenkla genomförandet av sjunde ramprogrammet¹⁹, genom att tillföra viktiga nya aspekter, i enlighet med vad som också efterlystes av Europaparlamentet i dess resolution av den 11 november 2011²⁰.

Förenklingarna i programmet Horisont 2020 kommer att ha tre övergripande mål: Att minska de administrativa kostnaderna för deltagarna, att påskynda alla förfaranden för behandling av förslag och förvaltning av bidrag samt att minska andelen ekonomiska misstag.

Förenkling kommer att uppnås i flera dimensioner:

- Strukturell förenkling uppnås genom
 - en enklare programarkitektur koncentrerad på tre strategiska mål, vilket gör det lättare för deltagarna att se finansieringsmöjligheterna,
 - en enda uppsättning regler för deltagande, som omfattar frågor om t.ex. stödberättigande, utvärdering eller immateriella rättigheter, som gäller för alla delar av Horisont 2020, och från vilka undantag endast ges om det kan motiveras av särskilda behov.
- Enklare bidragsregler som tar hänsyn till att de berörda parterna föredrar ersättning av de faktiska kostnaderna kommer att inbegripa följande:
 - Enklare ersättning av direkta kostnader, med större acceptans för stödmottagarnas gängse redovisningspraxis.
 - Möjligheten att använda personalkostnadsenheter (genomsnittliga personalkostnader), även för ägare av små och medelstora företag som inte uppbär lön.

¹⁶ EUT L 412, 30.12.2006.

¹⁷

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/fp7_interim_evaluation_expert_group_report.pdf

¹⁸ KOM(2010) 0187.

¹⁹ K(2011)174 av den 24 januari 2011.

²⁰ P7 TA(2011)0401.

- Förenkling av tidsregistrering genom tydliga och lättbegripliga minimivillkor, särskilt avskaffande av tidsregistreringsskyldighet för personal som uteslutande arbetar för ett Horisont 2020-projekt.
- Indirekta kostnader täcks av ett enda schablonbelopp som generellt tillämpas på de direkta kostnaderna, vilket undanröjer en viktig källa för ekonomiska misstag och bristande översikt.
- En enda ersättningsnivå för alla deltagare och verksamheter inom samma projekt.
- Enhetsbelopp, enhetspriser, resultatbaserad finansiering för specifika områden där detta har visat sig vara lämpligt.
- En reviderad kontrollstrategi kommer att leda till ny avvägning mellan förtroende och kontroll och mellan risktagande och undvikande av risker, genom följande åtgärder:
 - Utvidgning av garantifonden till att omfatta alla åtgärder i Horisont 2020 och förhandskontroller av finansiell kapacitet endast för samordnare.
 - Minskning av antalet intyg om finansieringsöversikter genom att endast ett sådant intyg krävs per stödmottagare, i slutet av projektet.
 - Minskning av deltagarnas revisionsbörda genom en efterhandskontrollstrategi med tonvikt på riskbaserad kontroll och spårning av bedrägeri, ett koncept med en enda revision samt minskning av preskriptionstiden för efterhandsrevisioner från fem till fyra år.
 - Denna ändrade strategi bör leda till högst 7 % av stödmottagarna i programmet Horisont 2020 blir föremål för revision under hela programperioden.

Parallellt med detta kommer kommissionen att fortsätta att harmonisera, förenkla och påskynda förfaranden och processer kopplade till programmets och projektens genomförande. Därvid ska en förnyad strategi för kommittéförfarandet tillämpas, med stark tonvikt på programkommittéernas medverkan i diskussionerna om den strategiska planeringen och med tydliga kopplingar till nationellt finansierad verksamhet. Kommissionen kommer att bygga vidare på de framsteg som gjorts i fråga om att öka genomförandets kvalitet, effektivitet och samstämmighet genom en enda användarvänlig IT-plattform som ger deltagarna en samlad kontaktpunkt (one-stop shop) (e-Horisont 2020) och genom ytterligare åtgärder för att externalisera unionens forsknings- och innovationsfinansiering. I detta avseende kommer utnyttjandet av befintliga genomförande organ att optimeras, exempelvis genom omfördelning av uppgifter för att uppnå större specialisering.

Kommissionen anser att alla dessa faktorer tillsammans kommer att göra det möjligt att minska den genomsnittliga tiden till projektantagande med 100 dagar för Horisont 2020 jämfört med den nuvarande situationen.

Partnerskapsgrepp på grundval av artiklarna 185 och 187 i fördraget kommer också att bibehållas. En mer omfattande användning av alla tillgängliga finansiella instrument kommer också att vara en viktig del av externaliseringsansträngningarna, utgående från de skuld- och kapitalplattformar som för närvarande håller på att upprättas. EIT kommer att anpassa sin

verksamhet till prioriteringarna för Horisont 2020, genom en noggrann planering av verksamheten. Genom att utvidga antalet innovationsgrupper och ta med verksamhet som rör spridning och utbyte av kunskap, kommer man att kunna hantera en större budget än idag.

5. EN BRED OCH SAMMANHÄNGANDE INNOVATIONSSTRATEGI

Flaggskeppsinitiativet *Innovationsunionen* understryker behovet att utveckla en egen strategi för innovation i EU, utgående från Europas unika värderingsmönster. Horisont 2020 innebär ett brett grepp på innovation som inte begränsas till att saluföra nya produkter, utan även omfattar processer, system och andra metoder, exempelvis genom att man utnyttjar EU:s försteg inom design, kreativitet, tjänster och social innovation. Finansiering för sådan verksamhet kommer att samordnas med stöd för forskning och teknisk utveckling.

Starkare stöd kommer att ges till marknadsinförande av innovation, bland annat inom den offentliga sektorn. Detta kommer att omfatta fler tester, pilot- och demonstrationsprojekt. Det kommer också att innebära ett bättre utnyttjande av forskningsinfrastrukturens möjligheter, liksom införande av tekniska standarder, förkommersiell upphandling och förstärkt lån- och kapitalfinansiering. Nya tillvägagångssätt, som exempelvis stimulanspriser för dem som uppnår vissa mål, ska uppmuntra fler innovatörer att delta. Europeiska innovationspartnerskap ska undanröja tekniska, rättsliga och driftsmässiga hinder för innovation i Europa, och därmed upprätta starka kopplingar mellan åtgärder på utbuds- och efterfrågesidan.

Ofta beror större innovationer på oförutsedda genombrott eller ny tillämpning av befintlig eller ny teknik. Horisont 2020 ska ge EU:s mest kreativa hjärnor möjlighet att flytta fram kunskapsgränserna, genom att främja lokalt förankrad verksamhet som Europeiska forskningsrådet och forskning om framtida och ny teknik, Marie Curie-åtgärder och det särskilda instrumentet för små och medelstora företag. För varje samhällelig utmaning ska dessutom temabeskrivningar i ansökningsomgångarna i större utsträckning än tidigare ge utrymme för de sökande att föreslå egna innovativa lösningar.

Horisont 2020 ska främja utbytet av idéer och synsätt genom ett enda, gemensamt grepp på alla programmets delar. Samma regler gäller överallt, vilket gör det möjligt för deltagarna att snabbt byta mellan olika delar. Överbryggande åtgärder kommer att införas för att skapa kontakt mellan projekt och resultat i en program del och liknande projekt i andra delar.

Gemensamma insatser för de olika delarna av Horisont 2020 kommer i synnerhet att krävas för att garantera en skarvfri koppling mellan stöd till möjliggörande teknik och industriteknik och dess tillämpningar på de konkreta samhällsproblemen. Särskilda bestämmelser har införts för att möjliggöra detta och skapa incitament till övergripande åtgärder, till exempel möjligheten att kombinera budgetar på ett effektivt sätt.

Efter rekommendationer från högnivågruppen för viktig möjliggörande teknik²¹ ska *ledarskap inom möjliggörande och industriell teknik* göra det möjligt att behandla viktig möjliggörande teknik som en central prioritering för Horisont 2020, och därmed betona dess betydelse för tillväxt och sysselsättning. För detta finns en särskild budget på 6 663 miljoner euro för viktig möjliggörande teknik inom fotonik, mikro- och nanoelektronik, nanoteknik, avancerade material, bioteknik och avancerad tillverkning och bearbetning. Som en del av denna integrerade strategi för viktig möjliggörande teknik kommer särskilt stöd att ges till

²¹ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

verksamhet som utnyttjar de ackumulerade fördelarna med att kombinera flera viktiga möjliggörande teknik, bland annat genom stöd till storskaliga pilot- och demonstrationsprojekt.

6. FRÄMJA SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAGS DELTAGANDE

Flaggskeppsinitiativet *Innovationsunionen* omfattar ett åtagande att stärka de små och medelstora företagens deltagande i Horisont 2020. Små och medelstora företag har betydande innovationspotential och förfogar över den flexibilitet som krävs för att få ut revolutionära tekniska genombrott och innovativa tjänster på marknaden. En ökad satsning på små och medelstora företag, bland annat genom att förstärka mikroföretagens deltagande, är en förutsättning för att Horisont 2020 ska kunna hjälpa dagens snabbväxande företag att bli morgondagens multinationella företag.

Horisont 2020 tar ett helhetsgrepp på små och medelstora företag. Genom detta tillvägagångssätt ska ungefär 15 % av den totala sammanlagda budgeten för alla samhällsliga utmaningar och för möjliggörande teknik och industriteknik gå till små och medelstora företag. Flera nyheter inom Horisont 2020 ska främja de små och medelstora företagens deltagande.

Förenkling kommer att vara särskilt fördelaktiga för små och medelstora företag, eftersom dessa ofta saknar resurser för att hantera stora administrativa bördor. Hit hör upprättandet av en enda kontaktpunkt för små och medelstora företag som vill delta i Horisont 2020. Den ökade tonvikten på innovation kommer dessutom att öka de små och medelstora företagens deltagande, eftersom sådan verksamhet är av direkt relevans för dem.

De övergripande åtgärderna ska kompletteras med särskilda åtgärder för små och medelstora företag, vilket sammanför stöd som tidigare varit spritt över flera program i en slimmad uppsättning instrument.

Till att börja med ska ett nytt instrument för små och medelstora företag att användas på ett samstämmigt sätt för alla samhällsliga utmaningar och för möjliggörande teknik och industriteknik. Instrumentet bygger på SBIR-modellen²², vars principer beskrivs i *Innovation i små och medelstora företag*. Detta instrument ska göra det möjligt för små och medelstora företag att lägga fram sina mest innovativa idéer för att lösa problem på EU-nivå. Oavsett om det rör sig om små och medelstora företag som tillhandahåller innovativa lösningar på specifika utmaningar genom högteknologiska och forskningsdrivna eller genom samhällsliga och tjänstedrivna innovationer, kommer instrumentet att tillgodose deras behov genom följande bestämmelser:

- *Endast små och medelstora företag får ansöka om finansiering.* De kan ta med sig andra parter, men en av de viktigaste nyheterna i detta instrument är att projekt med en enda deltagare blir möjliga.
- *Stöd kommer att ges i olika faser.* En genomförbarhetsstudie kommer att möjliggöra en bedömning av projektets potential. Ett huvudbidrag ger små och medelstora företag möjlighet att genomföra projektet, behålla ägande av immateriella rättigheter och vid behov lägga ut uppgifter på entreprenad. Uppföljningsstöd ges indirekt

²² Small Business Innovation Research, <http://www.sbir.gov>.

genom tjänster såsom hjälp att hitta riskkapital, innovationsstöd eller offentlig upphandling.

För det andra ingår en särskild verksamhetstyp för forskningsintensiva små och medelstora företag i *Innovation i små och medelstora företag*. Därigenom främjas nästa steg i programmet Eurostars²³, som genomförs i partnerskap med medlemsstaterna²⁴. Det kommer att åtföljas av åtgärder för att öka små och medelstora företags innovationskapacitet, t.ex. nätverksarbete och förmedling, och för att göra det möjligt för små och medelstora företag att utnyttja teknik (spin in) genom att ansluta sig till forskare och innovatörer runt om i Europa.

För det tredje kommer *Tillgång till riskfinansiering* att vara starkt inriktat på små och medelstora företag, i enlighet med Europeiska rådets uppmaningar. Det räntebärande instrumentets inriktning på små och medelstora företag kommer att förstärkas genom samarbete med finansförmedlare på nationell och regional nivå. Kapitalinstrumentet kommer att inriktas på investeringar i ett tidigt skede, med möjlighet att göra utvidgnings- och tillväxtinvesteringar i samverkan med kapitalinstrumentet i programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag.

Kapitalinstrumentet och den småföretagsinriktade delen av det räntebärande instrumentet kommer att genomföras som del av två av EU:s finansinstrument som ger egenkapital och lån som stöd till små och medelstora företag, forskning och innovation samt tillväxt, i samspel med kapital- och låninstrument i programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag.

7. INTERNATIONELLT SAMARBETE

Internationellt samarbete med tredjeländer är en förutsättning för att man på ett effektivt sätt ska kunna ta itu med många av de särskilda mål som fastställs i Horisont 2020. Detta gäller i synnerhet alla de samhälleliga utmaningar som tas upp i Horisont 2020, och som måste hanteras på global nivå. Internationellt samarbete är också viktigt för spets- och grundforskningen om man vill ta till vara de fördelar som ny vetenskap och tekniska möjligheter erbjuder. En förutsättning för att man ska kunna främja ett globalt samarbete är att den internationella rörligheten för forskare och innovationspersonal underlättas. Verksamhet på internationell nivå är likaså viktig för att öka den europeiska industrins konkurrenskraft genom att främja införande och utbyte av ny teknik, t.ex. genom utveckling av världsomfattande normer och riktlinjer och genom att främja acceptans och spridning av europeiska lösningar utanför Europa.

Målet med internationellt samarbete inom Horisont 2020 kommer att vara att stärka unionens höga kompetens och attraktivitet i forskningssammanhang, att gemensamt ta itu med globala utmaningar, och att stödja EU:s utrikespolitik. Fokus för internationellt samarbete inom Horisont 2020 kommer att ligga på samarbete med tre större grupper av länder:

- 1) Industriländer och tillväxtekonomier.
- 2) Kandidatländer och grannländer.

²³ <http://www.eurostars-eureka.eu/>

²⁴ <http://www.eurekanetwork.org/>

3) Utvecklingsländer.

Där så är lämpligt kommer Horisont 2020 att främja samarbete på regional eller multilateral nivå. Internationellt samarbete inom forskning och innovation är en central aspekt av EU:s globala åtaganden och har en viktig roll att spela i EU:s partnerskap med utvecklingsländerna, vilka ofta drabbas oproportionerligt hårt av de globala utmaningarna. Detta samarbete kommer att främja tillväxt för alla och bidra till uppnåendet av millenniutsvecklingsmålen och andra mål som beslutats inom ramen för en internationell hållbar utveckling.

Horisont 2020 kommer att fortsätta att följa principen om allmän öppenhet, samtidigt som man uppmuntrar ömsesidigt tillträde till program från tredjeland. Dessutom kommer en rad riktade åtgärder att genomföras med ett strategiskt grepp på internationellt samarbete på grundval av gemensamt intresse och ömsesidig nytta, i syfte att främja samordning och synergier med medlemsstaternas verksamheter. Särskilda stödåtgärder som främjar detta strategiska tillvägagångssätt och fastställandet av prioriteringar ingår i utmaningen *Inkluderande, innovativa och säkra samhällen*.

8. SPRIDNING AV SPETSKOMPETENS OCH BREDARE DELTAGANDE

Horisont 2020 kommer att fortsätta att ge finansiering på grundval av ansökningsomgångar och genom oberoende och meritbaserad kollegial granskning, varvid endast de bästa projekten väljs ut, oberoende av geografisk fördelning.

Ett sådant tillvägagångssätt måste emellertid kompletteras med åtgärder för att se till att Horisont 2020 är öppet för ett brett spektrum av deltagare, till exempel nya aktörer, och att spetskvalitet lyfts fram, oavsett var denna finns. Kompetens måste därför stimuleras och stödjas för att växa till spetskvalitet, så att forskare och innovatörer i hela Europa kan dra nytta av Horisont 2020:s instrument, nätverk och finansiering. Detta kommer att medföra ett behov av nära kopplingar till åtgärder inom högskolesektorn, t.ex. programmet *Erasmus för alla* och kunskapsallianser.

Stöd från unionen har bidragit till uppbyggnaden och spridningen av spetsforskning i hela Europa, både genom sjunde ramprogrammet och sammanhållningsfonderna. Åtgärderna "Kunskapsregioner" och "Forskningspotential" i sjunde ramprogrammets särskilda program *Kapacitet* har tagits emot med stort intresse, men mycket tyder på att det skulle vara effektivare om liknande insatser genomfördes under sammanhållningspolitiken²⁵.

Kommissionen föreslår därför en tydligare arbetsfördelning mellan Horisont 2020 och strukturfonderna, samtidigt som man vill främja en växelverkan. Stöd för regioner att bygga upp sin forsknings- och innovationskapacitet kommer att tillhandahållas genom sammanhållningspolitiken, som kommer att främja smart specialisering och omfatta åtgärder som ger forskare och innovatörer i Europa möjlighet att utveckla spetskompetens.

Kompletterande åtgärder inom ramen för Horisont 2020 ska syfta till att bredda deltagandet i hela programmet. Hit hör att man främjar bättre samordning, samarbete och informationsutbyte mellan de båda EU-finansieringsprogrammen. Inom ramen för *Inkluderande, innovativa och säkra samhällen* kommer stöd också att ges till strategiskt

²⁵ Expertgrupp för synergier mellan sjunde ramprogrammet, ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation och sammanhållningsfonderna, ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/seg-final_en.pdf.

lärande och strategisk rådgivning i syfte att reformera forsknings- och innovationsstrategier. Detta kommer också att omfatta nätverksarbete och partnersamverkan som förbättrar förbindelserna mellan forskare och innovatörer i alla medlemsstater och regioner. På detta sätt kommer den satsningen på kvalitet som är kännetecknande för Horisont 2020 i kombination med kapacitetsuppbyggnadsaspekterna i strukturfonderna att möjliggöra att nischer av spetsforskning utvecklas och växer i utvecklingsregioner. Dessa nischer kommer att göra de berörda regionerna internationellt sett mer attraktiva och fungera som samlingspunkt för regionernas vidare ekonomiska utveckling. I detta sammanhang bör man också beakta de yttersta randområdenas särskilda situation.

9. ATT FULLBORDA DET EUROPEISKA FORSKNINGSSOMRÅDET

Fullbordandet av det europeiska området för forskningsverksamhet (ERA) är ytterst angeläget om man vill undvika dyra överlappningar och onödigt dubbelarbete. Det förutsätter att man skapar en verklig inre marknad för kunskap, forskning och innovation som gör det möjligt för forskare, forskningsinstitutioner och företag att förflytta sig, konkurrera och samarbeta över gränserna. Kvarvarande brister kommer att åtgärdas genom ERA-ramen, som kommissionen kommer att lägga fram under 2012.

Horisont 2020 kommer att förstärka det stöd som ges för att främja forskares karriärmöjligheter och rörlighet (exempelvis via *Marie Curie-åtgärder*) och säkerställa sammanslutningen i nätverk och öppnandet av storskalig forskningsinfrastruktur samt skapa ett europeiskt område för forskningsverksamhet "online" (*Forskningsinfrastruktur*). I syfte att göra en karriär som forskare mer attraktiv kommer Horisont 2020 att i tillräcklig utsträckning beakta den europeiska stadgan för forskare och uppförandekoden för rekrytering av forskare, men också andra relevanta referensramar som fastställts inom ramen för det europeiska området för forskningsverksamhet, samtidigt som deras frivilliga karaktär respekteras. Ytterligare steg kommer att tas i riktning mot öppet tillträde, så att forskningsresultaten görs tillgängliga för dem som behöver dem. Åtgärder för att avlägsna hinder som gör att kvinnor avhålls från att slå i på framgångsrika vetenskapliga karriärer ska också vidtas. Kommissionen har förbundit sig att nå målet på 40 % kvinnligt deltagande i dess rådgivande strukturer och kommer att se till att könsskillnader där så är lämpligt återspeglas i innehållet i ansökningsomgångar och utvärderingar. *Ökat deltagande från kvinnornas sida kommer att förbättra kvaliteten på forskning och innovation och samtidigt bidra till att åtgärda det nuvarande underskottet på högt kvalificerade och erfarna forskare som kan öka EU:s konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt.*

Utmaningen *Inkluderande, innovativa och säkra samhällen* ska stödja politisk samordning i hela Europa, och ge en stark kunskapsbas som kan vara till hjälp för medlemsstaterna i genomförandet av lämpliga strategier. En nyhet är att arbetsprogrammen kommer att innehålla information om hur man kan garantera samordning med nationell forsknings- och innovationsfinansiering, bland annat genom att denna fråga blir en diskussionspunkt i programkommittéer.

Horisont 2020 kommer att stödja strategier som syftar till att samla och förstärka andra finansieringskällor genom ett förenklat ERA-Net-system, som innebär att stöd kan ges för allt från samordning av nationella program och till samfinansiering av gemensamma ansökningsomgångar. En tydlig uppsättning kriterier för gemensamma program enligt artikel 185 och gemensamma företag enligt artikel 187 kommer att möjliggöra utarbetandet av en

starkare uppsättning initiativ utifrån de erfarenheter och utvärderingar som gjorts under sjunde ramprogrammet samt i samband med ändringarna av budgetförordningarna.

Initiativ för gemensam programplaneringen har varit viktiga för sammanförandet av resurser i syfte att generera kritisk massa för att lösa problem som är gemensamma för medlemsstaterna. Horisont 2020 ska vara till stöd för sådana gemensamma initiativ när de utvecklar sina strategiska forskningsagendor. Där de problem som ska lösas inom ramen för ett JPI överensstämmer med prioriteringarna för Horisont 2020 kan ERA-NET eller samfinansiering användas för ytterligare stöd. Nya initiativ enligt artikel 185 kan endast komma i fråga under förutsättning att det finns ett tydligt åtagande från medlemsstaterna och om ett JPI har visat sin kapacitet för betydande samarbete i den omfattning och med den räckvidd som krävs för en fullständig samordning av nationella program.

Genom att bygga på erfarenheterna av offentlig-privata partnerskap inom ramen för den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa kommer det att finnas ett större utrymme för inrättande av sådana partnerskap utan att ta till nya lagstiftningsförfaranden. Detta innebär att sådana initiativ kan genomföras smidigt, samtidigt som roll- och ansvarsfördelningen blir klarare.

10. ATT UPPFYLLA VÅRA GEMENSAMMA FÖRVÄNTNINGAR

Europas skattebetalare har rätt att veta hur deras pengar investeras. Eftersom forskning och innovation är avgörande för människors framtid, är det viktigt att göra allmänheten medveten om den forsknings- och innovationsverksamhet som finansieras genom Horisont 2020, och i synnerhet att visa mervärdet av åtgärder på unionsnivå. Detta kommer att öka allmänhetens medvetenhet, och engagemang, och främja samhällsdebatten. Informations- och kommunikationsåtgärder kommer därför att vara en fast del i genomförandet av Horisont 2020.

Dessa åtgärder kommer också att fokusera på att informera beslutsfattare, företag, innovatörer och andra forskare om resultaten av forskning, bland annat genom att främja öppen åtkomst.

Att uppfylla våra gemensamma förväntningar, som är kärnan i Europa 2020 och Innovationsunionen, kräver en ambitiös politik. Kommissionen är övertygad om att dess förslag om Horisont 2020, och den radikala omstrukturering det medför, kommer att innebära att unionens budget får en viktig roll i den stegvisa förändringen i fråga om forskning och innovation som Europa behöver. Horisont 2020 är avsedd att pågå fram till slutet av detta årtionde. Dess projekt kommer att fortsätta under nästa decennium och effekterna av dess finansiering bör vara kännbara ännu längre. Det är verkligen en investering för framtiden.